



PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
WP.420.3.2026

Do druku nr 2111

Warszawa, 10 lutego 2026 r.

Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 stycznia 2026 r. uprzejmie przedstawiam w załączeniu opinię Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie projektu ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (druk nr 2111).

Wiceprzewodniczący Krajowej Rady
Sądownictwa
sędziego Rafała Puchalski

/podpisano elektronicznie/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.416.13.2025

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

KRAJOWA RADA SĄDOWNICTWA

centrala: 22 379 28 40
fax: 22 379 27 94
biuro@krs.gov.pl

www.krs.pl
Klauzula RODO: <https://krs.pl/pl/kontakt>
ePUAP: /rada/SkrytkaESP
e-doręczenia:AE:PL-80733-66380-VBWWW-18



ul. Rakowiecka 30
02-528 Warszawa

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 6 lutego 2026 r.

**w przedmiocie projektu ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o statusie osoby
najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z projektem ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (dalej „ustawa wprowadzająca”), przedstawionym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 5 stycznia 2026 r. (znak: SPS-III.020.416.3.2025), opiniuje go negatywnie, zgłaszając poniższe uwagi.

W uzasadnieniu opiniowanej ustawy wskazano, że zmiany przewidziane w projekcie są zmianami wynikowymi do rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy głównej, przy jednoczesnym kluczowym znaczeniu dla ukształtowania instytucji umowy o wspólnym pożyciu i statusu osoby najbliższej w związku, uzyskiwanego wskutek jej zawarcia. Projekt ustawy głównej określa podstawowe zasady zawarcia i rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu oraz prawa i obowiązki jej stron, a projekt przepisów wprowadzających szczegółowo określa konsekwencje merytoryczne i legislacyjne jakie należy wprowadzić do innych ustaw, dla zachowania ich spójności.

W uzasadnieniu projektu ustawy wprowadzającej wskazuje się, że ustawa ma także na celu, realizowany przez projekt ustawy głównej zamiar wykonania ciężących na Polsce zobowiązań międzynarodowych, przede wszystkim wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284): wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Podnosi się, że jak wynika z orzecznictwa ETPC, Polska jest zobowiązana do zapewnienia ram prawnych umożliwiających parom tej samej płci odpowiednie uznanie i ochronę ich związku, wskazując, że krajowe przepisy dotyczące związków partnerskich powinny dotyczyć praw rodzicielskich.

Przede wszystkim należy podkreślić, że na gruncie źródeł prawa wymienionych w Konstytucji RP, nieuprawnione jest przypisywanie orzeczeniom europejskich trybunałów charakteru obowiązującego źródła prawa. Zgodnie z art. 87 ust. 1 Konstytucji, system źródeł prawa Rzeczypospolitej Polskiej wykazuje budowę hierarchiczną. Umowy międzynarodowe ratyfikowane za zgodą wyrażoną w ustawie, takie jak Europejska Konwencja o Ochronie Praw

Człowieka i Podstawowych Wolności znajdują się w tej hierarchii poniżej Konstytucji, która jest najwyższym prawem w polskim systemie źródeł prawa. Stanowiąc część tego systemu od momentu ratyfikacji i ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, umowa międzynarodowa musi pozostawać w zgodzie z Konstytucją. (wyrok TK z 7.10.2021 r., K 3/21, OTK-A 2022, nr 65). Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w przywołanym wyżej wyroku w sprawie K 3/21 (...) hierarchiczna struktura systemu źródeł prawa implikuje wymóg zgodności z Konstytucją również względem treści ratyfikowanej umowy międzynarodowej, stanowiącej część polskiego systemu źródeł prawa od momentu ratyfikacji i ogłoszenia w Dzienniku Ustaw.

W wyroku z 22 października 2020 r., sygn. K 1/20 Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wyroki ETPC nie mają też charakteru normatywnego dla krajowego porządku prawnego, a więc nie są źródłem prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji. Nie tylko nie są tam wskazane, ale też są elementem odrębnego systemu niż prawo krajowe. Wiążą państwo polskie w płaszczyźnie prawa międzynarodowego, z mocy zobowiązania się do ich wykonania na podstawie traktatowej (art. 46 ust. 1 EKPC) w konkretnej sprawie, gdzie powaga rzeczy osądzonej ma zakres ściśle ograniczony *ratione personae*, *ratione materiae* i *ratione loci* (Wyrok TK z 22.10.2020 r., K 1/20, OTK-A 2021, nr 1).

Odnosząc się do zawartego w uzasadnieniu projektu ustawy wprowadzającej twierdzenia, że „z orzecznictwa ETPC wynika, iż Polska jest zobowiązana do zapewnienia ram prawnych umożliwiających parom tej samej płci odpowiednie uznanie i ochronę ich związku”, należy wskazać, że wyroki ETPC nie są źródłem prawa wskazanym w Konstytucji RP; nie wiążą państwa strony konwencji, lecz podlegają wykonaniu, którego zakres określa samo państwo (i musi to robić w zgodzie z konstytucją jako aktem hierarchicznie wyższym od EKPC); do czasu wdrożenia przez państwo odpowiednich środków wyroki te nie mają znaczenia innego niż sygnalizacyjne.

Z art. 90 ust. 1 Konstytucji wynika, że istnieje obszar kompetencji, które nie mogą zostać przekazane organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu. Należy do nich upoważnienie do stanowienia aktów normatywnych lub decyzji sprzecznych z Konstytucją (por. wyrok TK z 11 maja 2005 r., sygn. K 18/04, OTK ZU nr 5/A/2005, poz. 49). Zakres kompetencji, które nie mogą podlegać przekazaniu wyznaczają wartości, na których opiera się Konstytucja oraz jej naczelnne zasady, czyli tożsamość konstytucyjna (por. wyrok TK z 24 listopada 2010 r., sygn. K 32/09, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 108).

„W dotychczasowych orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny podkreślał również, że wykładnia Konstytucji przyjazna względem prawa europejskiego ma swoje granice. Nie może

ona prowadzić do rezultatów sprzecznych z wyraźnym brzmieniem przepisów konstytucyjnych, a w przypadku wystąpienia nieusuwalnej sprzeczności należy uwzględnić zasadę nadrzędności Konstytucji (tak w sprawach o sygn.: K 18/04, SK 45/09, P 7/20).

W wyroku sygn. SK 45/09, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że Konstytucja zachowuje pierwszeństwo i nadrzędność nad wszystkimi aktami prawnymi obowiązującymi w polskim porządku konstytucyjnym, w tym także nad prawem UE. Taka pozycja Konstytucji wynika z art. 8 ust. 1 Konstytucji i została potwierdzona w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego: „Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że także ze względu na treść art. 8 ust. 1 Konstytucji Trybunał Konstytucyjny jest zobowiązany do takiego pojmowania swej pozycji, że w sprawach zasadniczych, o wymiarze ustrojowym zachowa pozycję «sądu ostatniego słowa» w odniesieniu do polskiej Konstytucji” (Wyrok TK z 22.10.2020 r., K 1/20, OTK-A 2021, nr 1).

Art. 8 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że Konstytucja ma pierwszeństwo przed innymi normami prawnymi. Wyroki TSUE sprzeczne z art. 18 Konstytucji nie wywołują jakichkolwiek skutków w polskim porządku prawnym. Żaden organ europejski nie może podważać nadrzędności Konstytucji, co uzasadnia odmowę wykonania sprzecznych wyroków. Stosowanie wyroków TSUE wbrew Konstytucji mogłoby oznaczać utratę suwerenności i pierwszeństwa polskiego prawa podstawowego.

W wyroku z dnia 7 października 2021 r. w sprawie K 3/21 Trybunał konstytucyjny przypomniał, że zgodnie z art. 8 ust. 1 Konstytucji, jest ona najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny wypowiadał się na ten temat w wielu orzeczeniach, a zwłaszcza w wyrokach dotyczących Traktatu akcesyjnego (zob. wyrok o sygn. K 18/04) i Traktatu z Lizbony (zob. wyrok o sygn. K 32/09). W wyroku o sygn. SK 45/09 TK stwierdził, że Konstytucja zachowuje pierwszeństwo i nadrzędność nad wszystkimi aktami prawnymi obowiązującymi w polskim porządku konstytucyjnym, w tym także nad prawem UE. Taka pozycja Konstytucji wynika z art. 8 ust. 1 Konstytucji i została potwierdzona w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku dotyczącym Traktatu akcesyjnego (sygn. K 18/04) Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że Konstytucja pozostaje – z racji swej szczególnej mocy – „prawem najwyższym Rzeczypospolitej Polskiej” w stosunku do wszystkich wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych. Dotyczy to także ratyfikowanych umów międzynarodowych o przekazaniu kompetencji „w niektórych sprawach”. Konstytucja korzysta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z pierwszeństwa obowiązania i stosowania. Wskazane stanowisko znalazło również potwierdzenie w wyroku dotyczącym Traktatu z Lizbony (sygn. K 32/09).

Rada zwraca także uwagę na treść art. 9 Konstytucji RP, którego treść należy rozumieć w ten sposób, że w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej, którego częścią jest system prawa międzynarodowego, nie ma miejsca dla aktów normatywnych sprzecznych z Konstytucją. Zgodność z Konstytucją jest cechą systemu prawnego, a jeśli w danym państwie – jak w wypadku Polski – podstawą porządku jest hierarchiczna budowa systemu aktów normatywnych, a Konstytucja stanowi akt normatywny o najwyższej mocy prawnej, to znaczy, że muszą istnieć również mechanizmy gwarantujące taki porządek. Wpływ prawa międzynarodowego i orzeczeń prawnomiędzynarodowych na obowiązki państwa i krajowy system prawny musi być określany według prawa konstytucyjnego. Konstytucja prowadzi i kanalizuje „normalny” proces polityczny, a także stanowi centralny mechanizm, który stabilizuje rozdział i interakcję prawa i polityki (Zbigniew Muszyński, *Konstytucja RP a prawo międzynarodowe – spór o pierwszeństwo w pluralistycznym porządku prawnym*, *Consilium Iuridicum* 1-2 2022, s. 57).

W ocenie Rady wszelkie wyroki trybunałów europejskich stanowiące, że Polska ma obowiązek uznać małżeństwo osób tej samej płci, legalnie zawarte w innym kraju członkowskim stanowią orzeczenia wychodzące poza przyznane kompetencje (*ultra vires*).

Przewodniczący
SAD
Krajowej Rady Sądownictwa
sędzia Dagnara Pawełczyk-Woicka

